

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук,
доцента кафедри хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного університету
Імені Павла Тичини

Андрошук Людмили Михайлівни
на дисертацію **Бідюка Дмитра Євгенійовича**
«Професійна підготовка хореографів в університетах Великої Британії»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертаційного дослідження

На етапі інтеграції України до європейського освітнього простору першочерговим завданням мистецької освіти є збереження традицій та впровадження інновацій, які базуються на вивченні кращого досвіду провідних європейських університетів щодо професійної підготовки хореографів. Тому дослідження, що узагальнюють кращий зарубіжний досвід, сприяють пошуку шляхів розробки стратегії розвитку хореографічної освіти України, забезпечують вдосконалення освітніх програм у відповідності до світових стандартів підготовки хореографів у ЗВО.

Велика Британія з XVI століття розвивала мистецтво танцю при дворі Єлизавети I. Перша англійська книга по теорії танцю «Англійський учитель танців» Дж. Плейфорда вийшла друком ще в 1651 році. Маючи багатовікову історію розвитку танцювальне мистецтво Великої Британії увібрало кращі традиції європейського хореографічного мистецтва, що сприяло створенню унікальної моделі підготовки хореографа у британських ЗВО.

Важливість теми дисертаційного дослідження Бідюка Д.Є. «Професійна підготовка хореографів в університетах Великої Британії», її актуальність та перспективність підтверджують законодавчі документи, що регламентують функціонування вищої освіти України, зокрема Закон України «Про освіту» (2018 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про культуру» (2011 р.) та ін.

Доцільність вибору теми роботи підтверджує той факт, що дисертація виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень Хмельницького національного університету «Психолого-педагогічна система становлення особистості фахівця» (ДР № 0114U005266).

Найбільш вагомні результати дисертаційної роботи

Зміст дисертаційної роботи Бідюка Дмитра Євгенійовича засвідчує, що дисертантом уперше у вітчизняній педагогічній науці виявлено особливості й обґрунтовано дидактичні засади професійної підготовки хореографів в

університетах Великої Британії. На основі порівняльно-педагогічного аналізу виявлено подібні підходи та особливості професійної підготовки хореографів у Великій Британії та Україні. Автором обґрунтовано можливості використання прогресивних ідей британського досвіду в українській освітній практиці. Дисертантом удосконалено положення щодо змістового і навчально-методичного забезпечення професійної підготовки хореографів в Україні з урахуванням особливостей британського досвіду. Д. Є. Бідюком введено в науковий обіг авторську дефініцію поняття «професійна підготовка хореографа».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації, автореферату та публікацій Д. Є. Бідюка дозволив зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність викладених автором результатів дослідження.

Дисертантом на високому науковому рівні обґрунтовано вибір теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, досить вдало підібрано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження, що дозволило Д. Є. Бідюку повністю виконати поставлені завдання.

Ефективність впровадження результатів дослідження в освітній процес підтверджена апробацією в Київській академії мистецтв, Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського, Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії, Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Короленка, Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка.

Значення для науки і практики отриманих автором результатів

Теоретичні положення дисертаційного дослідження Д. Є. Бідюка свідчать про вагомий внесок автора у вивчення проблеми професійної підготовки хореографів в університетах Великої Британії та у вдосконалення професійної підготовки хореографів в Україні на основі британського досвіду.

Дисертаційна робота має вагоме практичне значення оскільки автором розроблено навчально-методичних рекомендацій «Професійна підготовка хореографів: порівняльний аспект».

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Вагомість практичного значення підтверджується тим, що матеріали дослідження можуть використовуватися викладачами фахових дисциплін для розроблення та вдосконалення освітніх програм, дидактичних комплексів навчальних дисциплін для підготовки майбутніх хореографів, навчальних

посібників, спецкурсів і спецсемініварів, а також для удосконалення системи оцінювання, планування самостійної роботи студентів.

Оцінка змісту дисертації та її завершеності

Структура дослідження (анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки) логічна та підпорядкована виконанню основних завдань.

У дисертації здійснено ґрунтовний аналіз результатів досліджень з мистецької педагогіки, філософії сучасної освіти, порівняльної професійної педагогіки, культурології, психології тощо.

Узагальнюючи вітчизняні та зарубіжні дослідження автор трактує професійну підготовку хореографів як: «культурно-мистецько-освітній феномен, який сприяє професійному й особистісному розвитку хореографів; складова неперервної мистецької професійної освіти; процес набуття професійно-важливих компетентностей та формування професійних цінностей у межах формальної, неформальної та інформальної освіти, що необхідні для виконання професійних функцій з урахуванням специфіки хореографічного мистецтва». На думку Д. Є. Бідюка професійна підготовка хореографів є цілісним, організованим освітнім процесом, спрямованим на формування творчо-активної особистості (п. 1.1, с.46).

Важливе значення для узагальнення британського досвіду підготовки хореографів в університетах має опрацювання дисертантом законодавчих та нормативних документів Департаменту освіти Великої Британії (DfE), Агенції забезпечення якості вищої освіти (QAA), Ради з оцінювання якості вищої освіти (HEQC), Британської ради танцю (BDC), Ради танцю та педагогічної підготовки (CDET), Королівської академії танцю (RAD), Національної асоціації викладачів танцю (NDTA), Королівського товариства вчителів танцю (ISTD), Міжнародної асоціації викладачів танцю (IDTA), Світової ради танцю (WDC) (п. 1.1). Цінним є аналіз ролі діяльності освітніх та професійних рад, комісій, відомих організацій та асоціацій в межах Європи на розвиток хореографічної освіти (п. 1.2).

У позитивному полі аналізу змісту дисертаційного дослідження відзначимо розробку автором моделі системи хореографічної освіти у Великій Британії (п.2.1., с.97, Рис. 2.11). Цінним є аналіз стандартів професійної підготовки хореографів у Великій Британії (п.2.2), що «є ключовим чинником забезпечення якості професійної підготовки фахівців-хореографів» (п.2.2, с. 98).

Заслуговує схвалення узагальнення автором власного досвіду ознайомлення з методикою навчання бальної хореографії у хореографічних

школах та університетах Великої Британії та виокремлення етапів методики навчання бальної хореографії: планування заняття, створення комфортного навчального середовища, демонстрація позитивної комунікації та поведінки, визначення очікуваних результатів, забезпечення контролю та самоконтролю, мотивування майбутніх хореографів до професійної діяльності, визначення перспектив професійного розвитку студентів-хореографів (побудова власної моделі (алгоритму) самовиховання, саморозвитку, самоосвіти за запропонованою програмою) (п.2.3, с. 123-124).

Переконливим є аналіз автором специфіки професійної діяльності хореографа, яка «являє собою єдність загального-культурного і професійного розвитку цілісної особистості хореографа-лідера, який уміє поєднувати знання, уміння і навички у чотирьох векторах: творчість і майстерність, організація та управління, соціально-психологічні відносини, психолого-педагогічні властивості і лідерські якості особистості хореографа» (п.2.5, с. 136). Дослідник, на основі узагальнення британського досвіду, розглядає танцювальне лідерство як важливий засіб професійного розвитку хореографа (п.2.5, с. 136-142).

Варто відзначити ґрунтовний порівняльний аналіз низки освітніх програм ЗВО України, який презентовано автором в третьому розділі дисертаційного дослідження (п. 3.1) та порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки хореографів в університетах України та Великої Британії, який здійснено за такими критеріями: законодавчо-нормативне забезпечення хореографічної освіти; управління хореографічною освітою; організація освітнього процесу; зміст освіти; форми, методи і технології навчання; самоосвіта і професійний розвиток хореографів (п.3.2).

Заслужують схвалення рекомендації щодо вдосконалення професійної підготовки хореографів в Україні, що поєднують багатовікові українські традиції у хореографічному мистецтві з прогресивними ідеями британського досвіду (п.3.3, с.201).

Позитивною стороною рецензованої роботи, на нашу думку, є насиченість змісту дослідження структурно-логічними схемами, які підтверджують послідовність, логічність і чіткість побудови роботи та характеризують дисертанта як зрілого науковця, спроможного узагальнити та систематизувати концептуальні положення дослідження (с. 77 Рис. 2.2. «Рейтинг британських університетів щодо популярності освітніх програм хореографічної освіти», с. 88 Рис. 2.6 «Диверсифікація освітніх програм з хореографії у Великій Британії», с. 90 Рис. 2.7 «Таксономія дисциплін», с.92 Рис. 2.9. «Структура освітньої програми хореографічної освіти», с. 97 Рис.

2.11. «Модель системи хореографічної освіти Великої Британії», с.135 Рис. 2.15. «Універсальні навички у кар'єрі хореографа» та ін.).

Висновки відповідають поставленим завданням, викладені чітко й переконливо, на достатньому науковому рівні, характеризуються узагальнено-логічним баченням досліджуваної проблеми, відзначаються самостійністю й новизною. Отже, можна констатувати, що мета дослідження досягнута.

Автореферат дисертації цілком відбиває її зміст та структуру, надає чітке уявлення про особливості отримання результатів проведеного дослідження.

Результати дисертаційного дослідження Д. Є. Бідюка представлено у 17 наукових працях, серед них: 6 наукових праць, в яких опубліковано основні результати дослідження, 9 наукових праць, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації, 2 наукові праці, що додатково відображають результати дисертації. Обговорення основних положень дисертації на чисельних міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях підтверджує їхню результативність та широке впровадження.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Високо оцінюючи виконане дослідження, вважаємо за необхідне висловити деякі побажання дискусійного характеру.

1. У параграфі 2.4 описуються методичні аспекти професійної підготовки хореографів в університетах Великої Британії. У контексті нинішніх реалій з карантинними заходами, було б доречно розглянути можливості організації означеного процесу в умовах дистанційного навчання.

2. Потребують детальнішого аналізу теорії, принципи, підходи, які покладено в основу професійної підготовки хореографів в українському досвіді.

3. На нашу думку, дослідження значно б виграло за рахунок детального зіставлення професійної діяльності та функціональних обов'язків хореографів у Великій Британії та Україні.

4. Безперечно практичну цінність мають розроблені дисертантом рекомендації щодо використання прогресивних ідей британського досвіду в системі мистецько-хореографічної освіти України. Водночас вважаємо, що окремі з них потребують детальніших авторських міркувань щодо їх реалізації, зокрема на індивідуально-творчому рівні бажано було б конкретизувати шляхи формування творчо-демократичного, творчо-інтелектуального, творчо-імпровізаційного, творчо-дослідницького стилю хореографа.

5. Цікавими і цінними у компаративістських дослідженнях є додатки, які інформативно насичують і збагачують дисертацію. Більшість додатків дисертації мають автентичний характер і подані мовою оригіналу, що певною мірою утруднює розуміння їх змісту широкою академічною та мистецько-педагогічною спільнотою.

Висновок про відповідність дисертаційного дослідження вимогам «Порядку присудження наукових ступенів»

Проте висловлені зауваження і побажання суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

Вважаємо, що дисертація Бідюка Дмитра Євгенійовича «**Професійна підготовка хореографів в університетах Великої Британії**» є завершеною науковою працею, що має теоретичне й практичне значення отриманих результатів і відповідає пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р., № 607 від 15.07.2020 р.), а її автор – Бідюк Дмитро Євгенійович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри хореографії
та художньої культури Уманського
державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

Л.М. Андрощук

